

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Clár Foghlama Leibhéal 1 den tSraith Shinsearach: Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht Modúl Roghnach

Le tabhairt isteach i scoileanna ó Mheán Fómhair 2025.

Ullmhaithe ag an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM)

An Clár Ábhar

Réamhrá	2
Réasúnaíocht	2
Leanúnachas agus dul chun cinn	3
Teagasc agus foghlaim	4
Modúl: Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht	5

Réamhrá

Is éard atá i gClár Foghlama Leibhéal 1 den tSraith Shinsearach (CFL1SS) raon de réimsí curaclaim, agus gach ceann acu deartha ar bhonn modúlach. Tá ceithre réimse curaclaim ag croílár CFL1SS: Uimhearthacht; Cumarsáid agus Litearthacht; Cúram Pearsanta; agus Sruthanna Roghnacha. Modúl roghnach is ea Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht.

Ceapadh Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht le haghaidh 60 uair an chloig ar a laghad den am teagaisc/ranga thar thréimhse dhá bhliain.

Teideal modúil	Am molta in uaireanta an chloig
Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht	60

Réasúnaíocht

Tríd an modúl roghnach seo, tugtar deis do na scoláirí an domhan fisiciúil thart orthu a fhiosrú. Pléann na scoláirí le topaicí agus gníomhaíochtaí a bhaineann leis an timpeallacht fhisiciúil agus idirghníomhaíonn siad leo. Is iad na timpeallachtaí a cruthaíodh trí ghníomhaíocht dhaonna, den chuid is mó, na cinn is mó a bhfuil cur amach ag na scoláirí orthu. Rinneadh tithe na scoláirí, na ceantair atá timpeall orthu, scoileanna, clóis, bóithre agus talamh feirme na scoláirí a mhúnlú le gníomhaíochtaí daoine agus lena n-idirghníomhaíocht le timpeallachtaí nádúrtha. A bhfuil leis an timpeallacht nádúrtha agus lena gnéithe – sléibhte, cnoic agus tírghnéithe eile, farraigí, aibhneacha, córais aimsire agus an aeráid – tugtar d'áiteanna an carachtar sainiúil atá acu. Tá aitheantas ar na gnéithe de thimpeallachtaí de dhéantús an duine agus de chineál nádúrtha, agus ar an gcaoi a bhfuil baint acu le chéile, ina ghné thábhachtach den fheasacht mhéadaitheach atá ag na scoláirí ar a dtimpeallacht.

Is é is aidhm don mhodúl seo spéis na scoláirí ina dtimpeallacht a chothú. Trí ghníomhaíochtaí faoin spéir agus rannpháirteachas leis an domhan nádúrtha agus lena dtimpeallacht, cuireann na scoláirí leis an léirthuisicint atá acu don dúlra agus ar na tairbhí a bhaineann leis dá gcuid folláine pearsanta.

Cuireann cothú na tuisceana atá ag na scoláirí ar a dtimpeallacht le príomhinniúlachtaí a fhorbairt sa tsraith shinsearach. Ach deiseanna a chruthú chun príomhinniúlachtaí a thógáil, tacaítear leis an bhfoghlaim uile ar fud na sraithe sinsearaí agus cuirtear chun cinn forbairt scileanna saoil tábhachtacha. Téann an méid sin chun tairbhe do na scoláirí ar chuid mhór bealaí faoi mar a dhéanann siad dul chun cinn i gconairí foghlama agus a aistríonn siad chuig an saol tar éis na scoile.

Leanúnachas agus dul chun cinn

Leis an modúl seo, comhdhlúthaítear foghlaim agus eispéiris na scoláirí sa tsraith shóisearach agus tógtar orthu.

Trí Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht, tacaítear le príomhscileanna na scoláirí ón tsraith shóisearach a chur chun cinn, scileanna maidir le féinbhainistiú, le bheith ag fanacht folláin, le cumarsáid a dhéanamh, le bheith cruthaitheach, le bheith ag obair le daoine eile agus le heolas agus smaointeoireacht a bhainistiú. Cuirtear forbairt agus foghlaim chun cinn freisin i réimsí amhail litearthacht, uimhearthacht, teanga, comhordú luaile agus scileanna fóillíochta.

Trí bheith ag plé leis an modúl seo, tugtar deiseanna do na scoláirí a léiriú conas is féidir a gcuid foghlama a nascadh le foghlaim roimhe sin i réimsí curaclaim eile, le gníomhaíochtaí scoile níos leithne agus leis an saol lasmuigh den scoil. Tacaítear leis na scoláirí freisin chun a gcuid foghlama ón modúl seo a chur i bhfeidhm ar fud mhodúil agus réimsí curaclaim na sraithe sinsearaí amhail A bheith rannpháirteach sa phobal, a réimse sainspéise, Cumarsáid agus Litearthacht, Uimhearthacht, Corpoideachas, OSPS, agus Amharc-ealaín. Tríd sin, tacaítear le heispéireas foghlama leanúnach sa tsraith shinsearach do na scoláirí. Tá an méid sin ina chuidiú le foghlaim na scoláirí a neartú agus a chur chun cinn, rud a chumasaíonn dóibh, dá réir sin, braistint gaisce agus muiníne a fhorbairt.

Teagasc agus foghlaim

Tríd an modúl roghnach seo, cuimsítear gníomhaíochtaí atá saibhir sna céadfaí agus lena dtacaítear leis na scoláirí an timpeallacht a fhiosrú trí thadhall, boladh, radharc, blas agus fuaim. Cuidíonn an cur chuige ilchéadfach seo leis na scoláirí nascadh lena dtimpeallacht ar bhealach fiúntach. Trí thionscadail chomhoibríocha tacaítear le hidirghníomhaíocht shóisialta agus cumarsáid de réir mar a phléann na scoláirí lena bpiarghrúpa agus leis an bpobal níos leithne.

Téann na scoláirí i mbun réimse gníomhaíochtaí atá deartha chun a chumasú dóibh léirthuiscint a fháil ar an domhan fisiciúil timpeall orthu. Tá gníomhaíochtaí ar an meán trínar féidir na torthaí foghlama a bhaint amach. Cé go bhfuil gníomhaíochtaí áirithe liostaithe, tá an tsolúbthacht ag scoileanna a gcuid gníomhaíochtaí féin a sholáthar ag brath ar na gníomhaíochtaí atá ar fáil, conláistí áitiúla agus ábhair spéise a scoláirí.

Ar na samplaí de ghníomhaíochtaí áirítear an méid seo a leanas ach níl siad teoranta dó:

- beathú éan
- óstán feithidí a choinneáil
- limistéar istigh/amuigh a fheabhsú
- uisce báistí a bhailiú agus a úsáid
- múiríníú
- siúlóidí dúlra
- bláthanna
- síolta
- glasraí a chur agus a fhás
- glanadh suas an phobail
- aire a thabhairt do ghairdíní nó don dúlra.

Trí pháirt a thabhairt don phobal níos leithne, amhail grúpaí comhshaoil áitiúla nó gairdíní pobail, soláthraítear acmhainní breise do na scoláirí agus deiseanna rannpháirteachais ón bhfíorshaol.

Trí thosaíocht a thabhairt d'eispéiris thadhlaigh agus idirghníomhacha, is féidir an iliomad céadfaí a mhealladh, rud a fhágann go mbeidh an fhoghlaim níos éifeachtaí agus níos taitneamhaí. D'fhéadfadh na scoláirí uigeacht ithreach a bhrath, bláthanna a bholadh, dathanna plandaí a fheiceáil agus fuaimeanna an dúlra a chloisteáil. I gcás inar cuí, úsáidtear teicneolaíocht dhigiteach agus oiriúnaitheach chun tacú le foghlaim agus rannpháirtíocht. A bhfuil le háiseanna amhairc, uirlisí oiriúnaitheacha don gharraíodóireacht, agus gléasanna cumarsáide, leideanna amhairc agus réad, is féidir inniúlacht na scoláirí a fheabhsú chun bheith ag plé leis an gcuraclam.

Modúl: Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht

Tuairisceoir modúil

Fiosróidh na scoláirí cuid mhór gnéithe nádúrtha agus cinn de dhéantús an duine ina dtimpeallacht, pléifidh siad leo agus bainfidh siad taitneamh astu. Leis an modúl seo, tacaítear le feasacht agus léirithuisicint mhéadaitheach na scoláirí ar an timpeallacht agus ar an bpobal áitiúil dá gcuid, agus lena bhfiosracht ina leith.

Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas

Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí

An timpeallacht. Fiosraíonn agus tuigeann na scoláirí a dtimpeallacht agus taifeadann siad, ar bhealach tacaíthe agus córasach, gnéithe nádúrtha dá gceantar mar aon le cinn de dhéantús an duine. Forbróidh na scoláirí braistint gur leo féin an áit, agus dá réir sin, tacófar lena mbraistint pobail áitiúil.

- a. cuid de na gnéithe nádúrtha sainiúla ina dtimpeallachtaí a bhreathnú
- b. cuid de na gnéithe sainiúla de dhéantús an duine ina dtimpeallachtaí a bhreathnú
- c. flóra agus fánaí difriúla a bhreathnú
- d. daoine, gairmeacha agus eagraíochtaí/grúpaí a chónaíonn agus a oibríonn sa cheantar, agus a róil sa phobal, a shainaithint
- e. gnéithe ar a dtagtar ar ghnáth-thurais a aithint agus a thaifeadadh
- f. faisnéisí aimsire simplí a thaifeadadh agus a thaispeáint trí úsáid a bhaint as cairteacha agus/nó siombailí meitéareolaíocha coiteanna
- g. dálaí aimsire difriúla agus athruithe ar an aimsir a aithint
- h. tionchar na haimsire ar ghnáthaimh laethúla a shainaithint agus a phleanáil

Freagracht aonair agus pobail as timpeallachtaí. Tabharfaidh an scoláire go sábháilte faoi ghníomhaíochtaí praiticiúla chun a thimpeallacht nó a dtimpeallacht a chosaint agus a fheabhsú.

- i. uirlisí agus trealamh cuí a úsáid go sábháilte le linn tabhairt faoi ghníomhaíocht timpeallachta
- j. a bheith páirteach in aire a thabhairt do phlanda nó ainmhí ina dtimpeallacht
- k. an tábacht a bhaineann le haire a thabhairt do phlandaí nó d'ainmhithe ina dtimpeallacht a aithint
- l. tabhairt faoi ghníomhaíochtaí ag a bhfuil tionchar dearfach ar an timpeallacht, amhail laghdú a dhéanamh ar ídiú fuinnimh, giniúint dramhaíola agus úsáid uisce
- m. uirlisí agus trealamh cuí a úsáid go sábháilte le linn tabhairt faoi ghníomhaíocht timpeallachta
- n. cleachtais oibre shábháilte a léiriú le linn tabhairt faoi ghníomhaíocht timpeallachta m.sh. lámhainní a chaitheamh
- o. gnáthearraí ar féidir athúsáid a bhaint astu a shainaithint
- p. ábhar nó earra tí coitianta a athúsáid
- q. earra tí coitianta a uaschúrsáil
- r. siombailí agus comharthaí a bhaineann le hathchúrsáil a aithint
- s. ábhair in-athchúrsáilte a dheighilt i gcatagóirí (plaisteach, páipéar, miotal, srl.)

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Foilsithe mí Lúnasa 2025.